

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB4634

[Total No. of Pages : 2

[6274]-11

LL.M - I

**101: INTRODUCTION TO LEGAL THEORY
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (Paper-I)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.1 is Compulsory, it carries 14 marks.*
- 2) *Answer any three questions out of the remaining, each carries 12 marks.*

Q1) Write notes on any two of the following :

- a) Liberty and Civil disobedience.
- b) Amartya Sen's theory of Justice.
- c) Grotius.
- d) *Grundnorm*.

Q2) Explain the meaning, nature, similarities, differences and interrelationship of Law & Morality. Elucidate its relationship to ethics and justice.

Q3) Critically examine the revival of natural law theories in modern era.

Q4) Jural postulates presuppose legal reasoning about rights and obligations at the various levels in a civilised society. Explain with apt illustrations and relevant judicial pronouncements.

Q5) Karl Lewellyn said, "A court is doing its duty with clear consciousness that it understands what it is doing and why, and with clear statement of both, it goes to bat on the whole of a broad situation." Justify.

Q6) The populist idea of the general will is connected to ideas of majoritarianism and authenticity. Critically explain the statement in the light of Rousseau's idea of 'General Will'.

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PB4634

[6274]-11

LL.M - I

**101:INTRODUCTION TO LEGAL THEORY
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (Paper-I)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे, त्यास 14 गुण आहेत.
2) उर्वरित पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या, प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर टिपा लिहा.

- अ) स्वातंत्र्य आणि सविनय कायदेभंग
- ब) अमर्त्य सेन यांचा न्यायाचा सिद्धांत
- क) ग्रोटियस
- ड) ग्रॅंडनॉर्म

प्र.2) कायदा व नैतिकतेचा अर्थ, स्वरूप, साम्य, फरक व आंतरसंबंध समजावून सांगा. नैतिकता आणि न्यायाशी त्याचा संबंध स्पष्ट करा.

प्र.3) आधुनिक युगातील नैसर्गिक नियम सिद्धांतांच्या पुनरुज्जीवनाचे सखोल परीक्षण करा.

प्र.4) सभ्य समाजात विविध पातळ्यांवर हक्क व जबाबदाऱ्या याविषयी पूर्वकल्पना देणारे कायदेविषयक तर्क. योग्य उदाहरणे आणि संबंधित न्यायालयीन निकालांसह स्पष्ट करा.

प्र.5) कार्ल लेवेलिन म्हणाले, “न्यायालय आपले कर्तव्य स्पष्ट जाणीवेने पार पाडत आहे की ते काय करित आहे आणि का करित आहे हे समजते आणि दोघांच्याही स्पष्ट विधानाने ते संपूर्ण व्यापक परिस्थितीवर बॅटिंग करते.” समर्थन करा.

प्र.6) सामान्य इच्छाशक्तीची लोकाभिमुख कल्पना बहुसंख्याकवाद आणि प्रामाणिकतेच्या कल्पनांशी निगडित आहे. रूसो यांच्या ‘जनरल विल’ या कल्पनेच्या प्रकाशात हे विधान गंभीरपणे समजावून सांगा.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB4635

[Total No. of Pages : 2

[6274]-12

L.L.M. - I

**102 : CONSTITUTION LAW OF INDIA
(2014 Pattern) (Semester-I) (Paper-II)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 6 is compulsory, it will carry 14 marks.*
- 2) *Attempt any three Questions out of the remaining questions, each will carry 12 marks.*

Q1) Whether the concept of Procedure established by Law under Art. 21 has undergone any change from the inception of the Constitution? Explain with appropriate case laws.

Q2) Express your views on the concept of social justice as reflected in the Constitution of India. Support your answer with appropriate case laws

Q3) 'Preamble of the Constitution is part and parcel of the Constitution' Do you agree? Support your answer with appropriate case laws.

Q4) With the help of decided cases examine critically the procedure of appointment of judges of higher judiciary in India. Does it guarantee judicial independence? Discuss.

Q5) Explain the merits and demerits of the Uniform Civil Code in India.

Q6) Write Short notes (Any Two)

- a) Constitutionalism
- b) Freedom of Association under Article 19
- c) Legislative history of Article 370
- d) Right to education

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PB4635

[6274]-12

L.L.M.-I

**102 : CONSTITUTION LAW OF INDIA
(2014 Pattern) (Semester-I) (Paper-II)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे, त्यात 14 गुण असतील.
2) उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न उत्तर देण्याचा प्रयत्न करा, प्रत्येकाला 12 गुण असतील.

प्र.1) राज्यघटनेच्या स्थापनेपासून कलम 21 अंतर्गत कायद्याद्वारे स्थापित केलेल्या अंतर्गत कायद्याने प्रस्थापित प्रक्रियेची संकल्पना बदल झाले आहे का? योग्य केस कायद्यांसह स्पष्ट करा.

प्र.2) भारतीय राज्यघटनेत प्रतिबिंबित झालेल्या सामाजिक न्यायाच्या संकल्पनेवर आपले मत व्यक्त करा. योग्य केस कायद्यांसह तुमच्या उत्तराचे समर्थन करा.

प्र.3) 'संविधानाची प्रस्तावना हा राज्यघटनेचा भाग आहे' तुम्ही सहमत आहात का? योग्य केस कायद्यांसह तुमच्या उत्तराचे समर्थन करा.

प्र.4) भारतातील उच्च न्यायव्यवस्थेचे न्यायाधीशांच्या नियुक्तीच्या प्रक्रियेचे निर्णय झालेल्या खटल्यांच्या मदतीने गंभीरपणे परीक्षण करा. ती प्रक्रिया न्यायालयीन स्वातंत्र्याची हमी देते का? चर्चा करा.

प्र.5) भारतातील समान नागरी संहितेचे गुण आणि तोटे स्पष्ट करा.

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

- संविधानवाद
- कलम 19 अंतर्गत संघटनेचे स्वातंत्र्य
- कलम 370 चा इतिहास
- शिक्षणाचा अधिकार

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB4636

[Total No. of Pages : 2

[6274]-13

LL.M. - I

103 : LEGAL RESEARCH METHODOLOGY

(2014 Pattern) (Semester - I) (Paper - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.6 is compulsory, it will carry 14 marks.*
- 2) *Attempt any three questions out of the remaining, each carries 12 marks.*

Q1) Research is about engaging in a conversation with the great minds of the past and present. In the light of the statement discuss the Meaning and the concept of research.

Q2) What are the sources of Hypothesis? Explain the role and criteria of a workable hypothesis in Legal Research.

Q3) Describe the Utility, Limitations and Methods of using Interview Techniques for Legal Research.

Q4) What do you mean by Data Processing? Elucidate on Inductions and deductions techniques.

Q5) Write a detailed note on Online & Offline sources and techniques of e-legal research.

Q6) Write notes on any two of the following

- a) Non-Doctrinal Research
- b) Surveys as Research Technique
- c) Content Analysis
- d) Systematic Random Sampling

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PB4636

[6274]-13

LL.M. - I

103 : LEGAL RESEARCH METHODOLOGY

(2014 Pattern) (Semester - I) (Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे, त्यात 14 गुण आहेत.
2) उर्वरित कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या, प्रत्येकाला 12 गुण आहेत.

प्र.1) “संशोधन म्हणजे भूतकाळातील आणि वर्तमानकाळातील महान मनाशी संभाषण करणे” विधानाच्या प्रकाशात संशोधनाचा अर्थ आणि संकल्पना यावर चर्चा करा.

प्र.2) हायपोथिसिसचे स्रोत काय आहेत? कायदेशीर संशोधनातील कार्यक्षम गृहीतकाची भूमिका आणि निकष स्पष्ट करा.

प्र.3) कायदेशीर संशोधनासाठी मुलाखत तंत्र वापरण्याची उपयुक्तता, मर्यादा आणि पद्धतींचे वर्णन करा.

प्र.4) डेटा प्रोसेसिंग म्हणजे काय? इंडक्सस आणि डिडक्शन तंत्रांवर स्पष्टीकरण द्या.

प्र.5) ऑनलाइन आणि ऑफलाइन स्रोत आणि ई-कायदेशीर संशोधनाच्या तंत्रांवर तपशीलवार टीप लिहा.

प्र.6) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टिपा लिहा

- अ) गैर-सैद्धांतिक संशोधन
- ब) संशोधन तंत्र म्हणून सर्वेक्षण
- क) सामग्री विश्लेषण
- ड) पद्धतशीर यादृच्छिक सॅम्पलिंग

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB4638

[Total No. of Pages : 2

[6274]-15

LL.M. - I

BUSINESS LAW

105 : Principles of Corporation Law

(2014 Credit Pattern) (Semester - I) (Paper - IV) (Cluster - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 6 is compulsory It carrying 14 marks.*
- 2) *Out of remaining attempt any three. Each carries 12 marks.*

Q1) Discuss the origin and development and importance of Corporate Law.

Q2) What is meant by Share Capital? Explain various types of share capital as explained under section 43 of companies Act 2013.

Q3) Explain the legal Aspects governing Corporate Management with reference to prevention of oppression and mismanagement.

Q4) Explain various dimensions and significance of Corporate Governace.

Q5) Examine various provisions under Companies Act 2013, dealing with Corporate Social Responsibility.

Q6) Write shot notes on (any two):

- a) Winding up of Company
- b) Role of Liquidator
- c) National Company Law Tribunal

* * *

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PB4638

[6274]-15

LL.M. - I

BUSINESS LAW

105 : Principles of Corporation Law

(2014 Credit Pattern) (Semester - I) (Paper - IV) (Cluster - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे आणि 5 पैकी 3 प्रश्न करा.
2) सर्व प्रश्नांना 12 गुण आहेत आणि प्रश्न क्रमांक 6 ला 14 गुण आहेत.

प्र.1) कॉर्पोरेट कायद्याचे मूळ आणि विकास आणि महत्त्व समोर आणा.

प्र.2) शेयर कॅपिटल म्हणजे काय? कंपनी कायदा, 2013 चा कलम 43 खालचे शेयर कॅपिटल बद्दल सविस्तर सांगा.

प्र.3) दडपशाही आणि गैरव्यवस्थापन रोखण्याच्या संदर्भात कॉर्पोरेट व्यवस्थापन नियंत्रित करणाऱ्या कायदेशीर बाबी स्पष्ट करा.

प्र.4) कॉर्पोरेट गव्हर्नन्सचे विविध आयाम आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.5) कॉर्पोरेट सामाजिक उत्तरदायित्वाशी संबंधित कंपनी कायदा, 2013 अंतर्गत विविध तरतुदी तपासा.

प्र.6) खालील कोणत्याही दोनवर संक्षिप्त टिप्पणी लिहा:

- अ) कंपनी बंद करणे
- ब) लिक्विडेटरची भूमिका
- क) कंपनी कायदा न्यायाधिकरण

* * *

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB4639

[Total No. of Pages : 2

[6274]-21

First Year LL.M.

202 : COMPARATIVE CONSTITUTIONAL LAW

(2014 Pattern) (Semester - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.6 is compulsory, it will carry 14 marks.*
- 2) *Attempt any three questions out of the remaining questions, each will carry 12 marks.*

Q1) Write a critical note highlighting the characteristics and limitations of written constitutions.

Q2) Evaluate the role of judiciary as a guardian of Constitution.

Q3) Discuss the importance of Anti-Defection in upholding the democratic fabric of a nation. Support your answer with relevant and recent case laws.

Q4) 'Amendment to the Constitution is a medium of reformation necessitated by social change.' Comment on the above statement with the help of provisions relating to amendment under different constitutions.

Q5) Critically analyse the federal nature of the Indian Constitution as regards distribution of legislative and executive powers between the Centre and State.

Q6) Write Short Notes on (Any Two)

- a) Parliamentary Privileges
- b) Cooperative federalism
- c) Proclamation of Emergency
- d) Presidential Form of Government

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PB4639

[6274]-21

First Year LL.M.

202 : COMPARATIVE CONSTITUTIONAL LAW

(2014 Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 सोडवणे अनिवार्य आहे; तो 14 गुणांचा प्रश्न आहे.
2) उरलेल्या पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या; प्रत्येक प्रश्न 12 गुणांचा आहे.

प्र.1) लिखित राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये आणि मर्यादा अधोरेखित करणारी टीकात्मक टिपणी लिहा.

प्र.2) राज्यघटनेचे संरक्षक म्हणून न्यायव्यवस्थेच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

प्र.3) राष्ट्राची लोकशाही व्यवस्था अबाधित राखण्यासाठी पक्षांतरबंदी कायद्याच्या महत्त्वावर चर्चा करा. संबंधित आणि अलीकडील कोर्टांचे निकाल देऊन आपल्या उत्तराचे समर्थन करा.

प्र.4) 'घटनादुरुस्ती हे सामाजिक परिवर्तनामुळे आवश्यक असलेल्या सुधारणेचे माध्यम आहे'. - वरील विधानावर विविध राज्यघटनेतील दुरुस्तीसंदर्भातील तरतुदींच्या सहाय्याने भाष्य करा.

प्र.5) केंद्र व राज्य यांच्यातील कायदेविषयक व कार्यकारी अधिकारांच्या वाटपासंदर्भात भारतीय राज्यघटनेच्या संघराज्यात्मक स्वरूपाचे सखोल विश्लेषण करा.

प्र.6) कोणत्याही दोन वर संक्षिप्त टिपणी लिहा.

- संसदीय विशेषाधिकार
- सहकारी संघवाद
- आणीबाणीची घोषणा
- अध्यक्षीय सरकार

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB4640

[Total No. of Pages : 2

[6274]-22

First year LL.M.

203 : LAW MAKING IN INDIAN POLITY & STATUTORY

INTERPRETATION

(2014 Credit Pattern) (Semester-II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.6 is compulsory, it will carries 14 marks.*
- 2) *Attempt any three questions out of the remaining questions carries 12 marks.*

Q1) Explain the Statutory Law Making. Substantiate your answer with the help of general scheme of legislative drafting.

Q2) What do you mean by Literal Rule of Interpretation? Elucidate with apt illustrations and relevant case laws.

Q3) Describe the Title and the Preamble as Internal Aids of statutory interpretation with the help of suitable case laws.

Q4) Evaluate the Parliamentary or Legislative History including the Speeches and the Debates as External Aid of statutory interpretation with the help of appropriate case laws.

Q5) Identify and discuss the key principles in Interpretation of Constitutional Law.

Q6) Write notes on any two of the following

- a) Objectives of Civil Law
- b) Administrative Machineries as Anticipated Goal & Obstacle in Implementation of Law
- c) Reddeno Singular Singulis
- d) Provisos / Proviso Clause

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PB4640

[6274]-22

First Year LL.M.

**203 : LAW MAKING IN INDIAN POLITY & STATUTORY
INTERPRETATION**

(2014 Credit Pattern) (Semester-II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे, त्यास 14 गुण आहेत.
2) उर्वरित पैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या, प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्र.1) भारतीय राज्यव्यवस्थेतील कायदा निर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा. कायदेविषयक मसुद्याच्या सामान्य योजनेच्या मदतीने ओषले उत्तर सिद्ध करा.

प्र.2) शाब्दिक (व्याख्या) नियम म्हणजे काय? योग्य उदाहरणे आणि संबंधित न्यायालयीन निकालांसह स्पष्ट करा.

प्र.3) शीर्षक आणि प्रस्तावनेचे कायद्यांचा अन्वयार्थ लावण्याच्या दृष्टीने अंतर्गत सहाय्यक म्हणून काही मदद होते हे संबंधित न्यायालयीन निकालांसह स्पष्ट करा.

प्र.4) भाषणे आणि वादविवाद यासह समदीय किंवा कायदेविषयक इतिहास कायद्यांचा अन्वयार्थ लावण्याच्या दृष्टीने बाह्य सहाय्यक म्हणून कशी मदद करतो हे संबंधित न्यायालयीन निकालांसह स्पष्ट करा.

प्र.5) संविधानाचा अन्वयार्थ लावण्यासाठीची प्रमुख तत्त्वे ओळखा आणि त्यावर चर्चा करा.

प्र.6) खालीलपैकी कोणत्याही दोन वर टिपा लिहा.

- अ) नागरी कायद्याची उद्दिष्टे
ब) अपेक्षित उद्दिष्ट म्हणून प्रशासकीय यंत्रणा व कायद्याच्या अंमलबजावणीतील अडथळा
क) रेड्डेनो सिंग्युलर सिंगुलीस (*Reddeno Singular Singulis*)
ड) तरतुदी/तरतुदी कलम

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB4642

[Total No. of Pages : 2

[6274]-24

LL.M. - I

BUSINESS LAWS

**205 : Law of Contract - General Principles of Contract
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester-II)(Cluster-II) (Specialization)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *A sixth question is compulsory. Attempt any three questions out of remaining questions.*
- 2) *Sixth question carry 14 marks and all remaining questions carries 12 marks each.*

Q1) 'All contracts are agreements but all agreements are not contract' explain with suitable case laws.

Q2) "Partner is the agent of the firm for the purpose of business of the firm"
Comment.

Q3) Who is unpaid seller. Explain various rights of unpaid seller. Explain rules exercising the right of lien by unpaid seller.

Q4) Discuss the theory of Impossibility of performance and its relevance under Indian Contract Act, 1872.

Q5) Explain various remedies available against the breach of contract in detail.

Q6) Write a short notes: (Any Two)

- a) Sale and agreement to sell
- b) Auction Sales
- c) Free Consent
- d) Government contract

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PB4642

[6274]-24

LL.M. - I

BUSINESS LAWS

**205 : Law of Contract - General Principles of Contract
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester-II)(Cluster-II) (Specialization)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे. उरलेल्या प्रश्नांपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
2) प्रश्न क्रमांक 6 साठी 14 गुण आहेत आणि इतर सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्र.1) 'सर्व करार हे Agreement असतात परंतु सर्व Agreement हे करार नसतात' योग्य केस कायद्यांसह स्पष्ट करा.

प्र.2) "फर्मच्या व्यवसायाच्या उद्देशाने भागीदार हा फर्मचा एजंट आहे" टिप्पणी.

प्र.3) कोण आहे unpaid seller? Unpaid seller's विविध अधिकार समजावून सांगा. Unpaid Seller's धारणाधिकाराचा अधिकार वापरणारे नियम स्पष्ट करा.

प्र.4) भारतीय करार कायदा, 1872 अंतर्गत कामगिरीची अशक्यता आणि त्याची प्रासंगिकता या सिद्धांतावर चर्चा करा.

प्र.5) कराराच्या उल्लंघनाविरूद्ध उपलब्ध विविध उपायांचे तपशीलवार वर्णन करा.

प्र.6) नोट्स लिहा : (कोणतेही दोन)

- विक्री आणि विक्री करार
- लिलाव विक्री
- मोफत संमती
- सरकारी करार

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB4643

[Total No. of Pages : 2

[6274]-31

LL.M. - II

301 : LAW AND SOCIAL TRANSFORMATION IN INDIA

(2014 Credit Pattern) (Semester - III) (Paper - IX)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 6 is Compulsory & out of the remaining attempt any three questions.*
- 2) *Question No. 6 carries 14 Marks, and all other questions carry 12 marks each.*

Q1) Discuss the proposition “Law as law of the State” and “Law as an aspect of the Society” to comprehend the relation between law and social transformation.

Q2) Culture is one of the major factors which impedes social transformation. Discuss with illustration how law prevails over culture.

Q3) Discuss the social dimensions of religion and explain the functionalist perspective of Religion as an institution.

Q4) Discuss ableism as a system which cast persons with disability as marginalized oppressed and others them. Illustrate with the help of relevant case laws.

Q5) Do you think the philosophy of Sarvodaya is an alternative to legal strategy to bring about social change? Discuss in detail the contribution of Vinoba Bhave in Bhoodan Movement.

Q6) Write short notes on any two:

- a) Causes of Naxalism
- b) Lok Adalat
- c) Role of Election Commission
- d) Gram Nyayalaya

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PB4643

[6274]-31

LL.M. - II

301 : LAW AND SOCIAL TRANSFORMATION IN INDIA

(2014 Credit Pattern) (Semester - III) (Paper - IX)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
2) प्रश्न क्रमांक 6 साठी 14 गुण आहेत आणि इतर सर्व प्रश्नांसाठी प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्र.1) कायदा आणि सामाजिक परिवर्तन यांच्यातील संबंध समजून घेण्यासाठी “राज्याचा कायदा म्हणून कायदा” आणि “समाजाचा एक पैलू म्हणून कायदा” या प्रस्तावावर चर्चा करा.

प्र.2) संस्कृती हा सामाजिक परिवर्तनात अडथळा आणणारा एक प्रमुख घटक आहे. संस्कृतीवर कायद्याचा कसा दबदबा आहे, याची उदाहरणासह चर्चा करा.

प्र.3) धर्माच्या सामाजिक आयामांवर चर्चा करा आणि एक संस्था म्हणून धर्माचा कार्यात्मक दृष्टीकोन समजावून सांगा.

प्र.4) अपंग व्यक्तींना उपेक्षित शोषित आणि इतरांना उपेक्षित म्हणून टाकणारी व्यवस्था म्हणून सक्षमवादाची चर्चा करा. केस लॉच्या सहाय्याने स्पष्ट करा.

प्र.5) सर्वोदयाचे तत्त्वज्ञान हा सामाजिक बदल घडवून आणण्यासाठी कायदेशीर रणनीतीला पर्याय आहे असे तुम्हाला वाटते का? भूदान आंदोलनातील विनोबा भावे यांच्या योगदानाची सविस्तर चर्चा करा.

प्र.6) कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टीपा लिहा :

- अ) नक्षलवादाची कारणे
- ब) लोकअदालत
- क) निवडणूक आयोगाची भूमिका
- ड) ग्राम न्यायालय

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB4644

[Total No. of Pages : 2

[6274]-32

S.Y. LL.M.

**302 : LAW, SCIENCE AND TECHNOLOGY
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester-III)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.6 is compulsory. Out of the remaining questions. answer any three questions.*
- 2) *Question No.6 carries 14 marks and all other questions carry 12 marks each.*

Q1) Discuss the concept of sustainable and equitable development in the context of scientific and technological progress. incorporating relevant laws and policies to support your analysis.

Q2) Explain critically the concept of clinical trials. Discuss responsibilities involved in conducting clinical trials.

Q3) Explain the concept of genetic engineering and also explain moral and ethical implications of the use of genetic engineering.

Q4) Investigate the linkage between science, technology and human rights within the context of legal framework.

Q5) Explain the constitutional framework of right to privacy with the help of judicial decisions.

Q6) Write notes on: (Any two)

- a) Regulation of nuclear energy
- b) Integration of science and technology in legal proceedings
- c) Application of science and technology in criminal investigation
- d) Narco analysis

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PB4644

[6274]-32

S.Y. LL.M.

**302 : LAW, SCIENCE AND TECHNOLOGY
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester-III)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहे. उरलेल्या प्रश्नांपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या.
2) प्रश्न क्रमांक 6 साठी 14 गुण आहेत आणि इतर सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्र.1) वैज्ञानिक आणि तांत्रिक प्रगतीच्या संदर्भात शाश्वत आणि न्याय्य विकासाच्या संकल्पनेची चर्चा करा, तुमच्या विश्लेषणास समर्थन देण्यासाठी संबंधित कायदे आणि धोरणे समाविष्ट करा.

प्र.2) क्लिनिकल चाचण्यांच्या संकल्पनेचे टीकात्मक परीक्षण करा. क्लिनिकल चाचण्या आयोजित करण्यामधील जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.

प्र.3) अनुवांशिक अभियांत्रिकीची संकल्पना स्पष्ट करा आणि अनुवांशिक अभियांत्रिकीच्या वापराचे नैतिक परिणाम देखील स्पष्ट करा.

प्र.4) कायदेशीर चौकटीच्या संदर्भात विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि मानवी हक्क यांच्यातील परस्परसंबंध तपासा.

प्र.5) न्यायालयीन निर्णयांच्या साहाय्याने गोपनीयतेच्या अधिकाराची घटनात्मक चौकट समजावून सांगा.

प्र.6) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

अ) अणुऊर्जेचे नियमन

ब) कायदेशीर कार्यवाहीमध्ये विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचे एकीकरण

क) गुन्हेगारी तपासामध्ये विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाचा वापर

ड) नार्को विश्लेषण

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB4646

[Total No. of Pages : 2

[6274]-34

Second Year LL.M.

BUSINESS LAW

Consumer Law

304 : (Specialisation Subject Cluster-II)

(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.1 is compulsory. It carries 14 marks.*
- 2) *Out of remaining attempt any three. It carries 12 marks each.*

Q1) Write detailed notes on (any two).

- a) Remedies for Consumer Dispute
- b) Deficiency in Service
- c) Unfair Trade Practice

Q2) Discuss the historical development of consumer protection in India with reference to judicial interpretation and contribution of united guideline for development of consumer protection.

Q3) Discuss the composition and jurisdiction of District Forum under the protection Act.

Q4) Critically analyze the doctrine of Caveat Emptor and Consumerism. Which is more appropriate in today's context? Substantiate with your answer with illustrations and Judicial Decisions.

Q5) Critically analyze the role of the consumer councils for the protection of rights of the consumer.

Q6) Critically analyze various aspects of Medical Negligence on account of 'Deficiency in Service' under the preview of Consumer Protection Act. Support your answer with case laws.

* * *

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PB4646

[6274]-34

Second Year LL.M.

BUSINESS LAW

Consumer Law

304 : (Specialisation Subject Cluster-II)

(2014 Pattern)(Credit System) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्नक्रमांक 1 अनिवार्य आहे. त्यात 14 गुण आहेत
2) उर्वरित प्रयत्नां पैकी कोणतेही तीन. त्यात प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्र.1) (कोणत्याही दोन) वर तपशीलवार टिपा लिहा.

- अ) ग्राहकांच्या वादावर उपाय
- ब) सेवेतील कमतरता
- क) अनुचित व्यापारप्रथा

प्र.2) ग्राहक संरक्षणाच्या विकासासाठी न्यायिक व्याख्या आणि संयुक्त मार्गदर्शक तत्वाच्या योगदानाच्या संदर्भात भारतातील ग्राहक संरक्षणाच्या ऐतिहासिक विकासाची चर्चा करा.

प्र.3) संरक्षण कायद्यांतर्गत जिल्हा मंचाची रचना आणि कार्यक्षेत्रावर चर्चा करा.

प्र.4) कॅव्हेट एम्पटर आणि उपभोक्तावादाच्या सिद्धांताचे गंभीरपणे विश्लेषण करा. आजच्या संदर्भात कोणते अधिक योग्य आहे? तुमचे उत्तर उदाहरणांसह आणि न्यायिक निर्णयांसह सिद्ध करा.

प्र.5) ग्राहकांच्या हक्कांच्या संरक्षणासाठी ग्राहक परिषदांच्या भूमिकेचे गंभीरपणे विश्लेषण करा.

प्र.6) ग्राहक संरक्षण कायद्याच्या प्रीव्यू अंतर्गत 'सेवेतील कमतरता' च्या कारणास्तव वैदयकीय निष्काळजीपणाच्या विविध पैलूंचे गंभीरपणे विश्लेषण करा. न्यायिक निर्णयांसह तुमच्या उत्तराचे समर्थन करा.

* * *

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB4648

[Total No. of Pages : 2

[6274]-42

LL.M - II

BUSINESS LAWS

**402:Banking and Negotiable Instrument
(Specialization Subject Cluster) - II
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - IV)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 is compulsory. Attempt any three questions out of remaining questions.*
- 2) *Question No.1 carry 14 marks and all remaining questions carries 12 marks each.*

Q1) Write note: (Any Two)

- a) Information technology in banking sector.
- b) Banker's lien.
- c) Credit Control by RBI.
- d) Monetary mechanism for credit control.

Q2) Discuss various kinds of negotiable instruments and their essential requirements as given under the Negotiable Instruments Act, 1881.

Q3) What are the various benefits provided to the special classes of customer like lunatics and minor, partnership, corporations and local authorities?

Q4) Critically examine the role of government and its agencies in controlling of the management of Bank.

Q5) Elaborate the provisions relating to Suspension of business and winding up of Banking Companies under Banking Regulation Act, 1949.

Q6) What do you mean by "Dishonor of Cheque" Explain provisions of Negotiable Act relating to dishonor of cheque with the help of recent trends in India.

P.T.O.

Total No. of Questions : 6]

PB4648

[6274]-42

LL.M - II

BUSINESS LAWS

**402:Banking and Negotiable Instrument
(Specialization Subject Cluster) - II
(2014 Pattern) (Credit System) (Semester - IV)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न विचारण्याचा प्रयत्न करा.
- 2) प्रश्न क्रमांक 1 मध्ये 14 गुण आहेत आणि उर्वरित सर्व प्रश्नांना प्रत्येकी 12 गुण आहेत.

प्र.1) टीप लिहा : (कोणत्याही दोन)

- अ) बँकिंग क्षेत्रातील माहिती तंत्रज्ञान
ब) बँकरचा धारणाधिकार
क) RBI द्वारे क्रेडिट नियंत्रण
ड) पत नियंत्रणासाठी आर्थिक यंत्रणा

प्र.2) निगोशिअबल इन्स्ट्रुमेंट्स ऍक्ट, 1881 अंतर्गत दिलेल्या विविध प्रकारच्या निगोशिअबल इन्स्ट्रुमेंट्स आणि त्यांच्या आवश्यक गरजांची चर्चा करा.

प्र.3) वेडे आणि अल्पवयीन, भागीदारी, कॉर्पोरेशन आणि स्थानिक प्राधिकरण यासारख्या ग्राहकांच्या विशेष वर्गांना कोणते विविध फायदे प्रदान केले जातात ?

प्र.4) बँकेच्या व्यवस्थापनावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी सरकार आणि त्यांच्या एजन्सींच्या भूमिकेचे मंथनपणे परीक्षण करा.

प्र.5) बँकिंग नियमन कायदा, 1949 अंतर्गत व्यवसाय निलंबन आणि बँकिंग कंपन्यांचे बंद करण्यासंबंधीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.6) “धनादेशाचा अनादर” म्हणजे काय ? भारतातील अलीकडील ट्रेडच्या मदतीने धनादेशाच्या अनादराशी संबंधित निगोशिअबल कायद्याच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

